

Симак Н.В.,

курсант ННІ № 2 Національної академії внутрішніх справ

Науковий керівник: **Микитчик О.В.**, професор кафедри кримінального права
Національної академії внутрішніх справ, кандидат юридичних наук, доцент

Особливості кримінальної відповідальності за злочини у сфері обігу наркотичних засобів у деяких іноземних державах та в Україні

Аналіз сучасного стану злочинності у світі й узагальнення статистичних даних дають підстави до досить невтішних висновків. Кількість зареєстрованих злочинів у сфері обігу наркотичних засобів, психотропних речовин, їх прекурсорів (скорочено – наркозлочинів) із кожним роком зростає [1].

Майже 90 % наркоманів – це люди віком до 25 років серед яких третина жінок. Останнім часом в Україні спостерігається тенденція до помолодшання наркоманії: вік першого вживання наркотиків – 13–15 років, а в деяких містах України – 9–13 років. Середня тривалість життя наркоманів трохи більше за 30 років, із яких 10-15 припадає на активне вживання наркотиків. Згідно з останньою всесвітньою доповіддю (2016 р.) Управління ООН з наркотиків і злочинності приблизно 250 мільйонів людей, тобто майже один з 20 дорослих, вживали принаймні один наркотик

Відповідальність за наркозлочини в іноземних країнах передбачена переважно в національних кримінальних кодексах, які враховують положення міжнародних нормативно-правових актів щодо протидії кримінальному наркотизму. У деяких державах криміналізація діянь, пов'язаних із незаконним обігом наркотичних засобів, здійснюється в межах спеціальних законів, норми яких можуть дублюватися як певні статті відповідним КК. Іноді це не відбувається. У такому разі національні КК містять банкетні диспозиції, у яких є посилання на певні норми спеціальних законів, котрі встановлюють злочинність і караність кримінального наркотизму.

Наприклад, у КК Австралії немає окремого розділу, присвяченого кримінальній відповідальності за наркозлочини, оскільки її передбачено Законом про наркотичні засоби. Тож у Кодексі зазначено, що кримінальна відповідальність за злочинну змову чи організацію банди, діяльність якої пов'язана з незаконним обігом наркотичних засобів, психотропних речовин і прекурсорів, настає з урахуванням § 28, абзаців 2-5 або 31, § 2 Закону про наркотичні засоби [2]. Майже аналогічна ситуація прослідковується у кримінальному законодавстві ФРН, Швейцарії, Нідерландів і деяких інших країн. Було б краще, щоб відповідальність за всі злочинні діяння, і злочини у сфері незаконного обігу наркотичних засобів, психотропних речовин, їх аналогів та прекурсорів, передбачалася саме відповідними КК. Тож одне з актуальних і перспективних завдань реформування кримінального законодавства зарубіжні уряди бачать в об'єднанні у межах національних КК вичерпного переліку складів наркозлочинів.

Напевно, у національних кримінальних законодавствах жодний із злочинів міжнародного характеру не має такої ретельно розробленої системи покарань, як наркозлочини, але не має і покарань, настільки різноманітних за своєю суворістю – від смертної кари до адміністративних штрафів. Це засвідчує аналіз санкцій, у яких визначено покарання за кримінальний наркотизм.

Так, у Гонконгу (регіоні, наркобізнесу якому набув величезних масштабів) осіб, винних у торгівлі хоча б одним із 97-ми видів наркотиків, а також у посередництві, виготовленні наркотиків або володінні ними з метою торгівлі, засуджують до довічного позбавлення волі. За готування до торгівлі наркотиками чи за участь у імпорті-експорті наркотичної сировини, а також за керівництво або участь у консорціумах, які здійснюють імпорт-експорт, призначається позбавлення волі на строк до п'ятнадцяти років.

У Сінгапурі тільки за зберігання понад 16 г героїну чи 30 г морфію передбачена смертна кара. В Індонезії за особливо тяжкі злочини, пов'язані з обігом наркотиків, передбачено такі покарання: смертна кара, позбавлення волі на строк до дванадцяти років і штраф на суму \$ 200 тис

У Нідерландах покарання за торгівлю наркотиками в межах держави – позбавлення волі на строк восьми років, а за міжнародну торгівлю – до двадцяти років. Якщо в Україні не переслідують осіб, які споживають наркотики (проте незаконне придбання чи зберігання без мети збуту наркотичних засобів або психотропних речовин у великому розмірі карається позбавленням волі на строк від трьох до восьми років), то в деяких державах СНД (наприклад, в Узбекистані чи Туркменістані) встановлено кримінальну відповідальність навіть для споживачів [3].

Відповідно до ст. 49 Конституції України кожний має право на охорону здоров'я. Держава забезпечує санітарно-епідемічне благополуччя населення.

Злочини, передбачені розділом XIII Особливої частини КК, посягають на здоров'я населення, яке є родовим об'єктом цих злочинів. Він охоплює собою безпеку біофізіологічного та психічного стану, що фактично склався, невизначеного кола осіб від незаконного обігу, наркотичних засобів, психотропних речовин, їх аналогів і прекурсорів, отруйних, сильнодіючих речовин і одурманюючих засобів, біологічних агентів і токсинів, радіоактивне забрудненої продукції, а також від поширення епідемій. Відповідальність за ці злочини коливається від двох до двадцяти років позбавлення років з конфіскацією майна [5].

Таким чином, здійснений аналіз міжнародних і національних питань кримінальної відповідальності за злочини у сфері обігу наркотичних засобів дає підстави до таких висновків. Проблема кримінального наркотизму має бути усвідомлена в усіх сферах (державних і недержавних) і на всіх рівнях (національному, європейському, міжнародному).

Список використаних джерел

1. Никифорчин І. О. Кримінальна відповідальність за незаконний обіг наркотичних засобів : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. юрид. наук : спец. 12.00.08 / І. О. Никифорчин. — Х., 1994. — 20 с.
2. Уголовный кодекс Австрии/ Пер.с нем. – М.: ИКД «Зерцало –М», 2001-144 с.

3. Музика А. А. Незаконний обіг наркотичних засобів в Україні (кримінально-правове та кримінологічне дослідження) : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня д-ра юрид. наук : спец. 12.00.08 / А. А. Музика. – К., 1998. – 44 с.

4. Кримінальне право України : Особлива частина : [підручник / ред. М. І. Бажанов, В. В. Сташис, В. Я. Тацій]. – 2-е вид., перероб. та доп. – К. : Юрін-ком Інтер, 2005. – 544 с.